

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

Ե Ր Ո Ւ Ս Ա Ղ Է Մ

Դուն սիրական այգի մ'էիր ասեմով,
 Փոխասնկուած արարչական ձեռքերով,
 Ժիր մրցակներ երկնառափ
 Իրենց արդար ֆրսինքով
 Ողողեցին քեզ երբեմն.
 Աւաղ սակայն արժանաւոր չեղար դուն,
 Դարձար ժրլաս, ապերախս,
 Փուռ եւ ճաշասկ միայն զուիր քու Տիրոջ,
 Մըշակներդ խոցոսեցիր դառնապէս,
 Արիւնն անոնց քու ակօսներդ ոռոգեց...:

Դարեր անցան,
 Շա՜ս փորձանքներ իջան գլխուդ ժայռապինդ.
 Ըզգասութեան ուժգին կոչեր
 Իրենց ազդու արձագանգը երկարեցին ձորէ ձոր,
 Թըւեցաւ թէ կ'ամփոփէիր դուն ըզքեզ,
 Կը փորձէիր հիգ մ'ազնիւ,
 Անառակի շրայսանքէն կը սքափէիր վերջապէս,
 Ողջունելու Այգեսիրոջ սուրբ Որդին:
 Դուն հեռուէն ճեար զայն,
 Անոր ոսքին ձայնէն պահ մը գողացիր,
 Հին գազանը խրոռվեցաւ հոգւոյդ մէջ,
 Մաղձի, թոյնի արձակեցիր պիղծ ժայթքեր.
 Նոր ոհիր մը ահաւոր,
 Անլուր ոհիր մը վայրագ,
 Դուն նիւթեցիր մութին մէջ,
 Եւ ժառանգորդն հարազատ
 Մըսածեցիր չրհացրնել
 Դասաստան մը սարքեցիր,
 Դաս մը ճեար խեղկասակ
 Եւ Արդա՛րը հրդշակեցիր մահապարս...:

Եւ զայրացաւ Այգեսէրն,
 Այս ի՜նչ անլուր ժրպրհութիւն,

Իր Սիրելին անազգ սիւնի մը վըրայ,
 Մինչ դահիճները վայրագ,
 Բագոսական շրայսանքի անձնասուր...:
 Եւ որոսաց արդար զայրոյթը Վեհին.
 Հրեղէն շանքեր տեղաց վար,
 Ճրդակոսոր քրաւ այգին աննլուէր,
 Սյրեց, մրկեց որքերն ամէն զօւսացած,
 Եւ մոխիրները ցրուեցան հողմավար...:

Ձրմեռն անցաւ, եկաւ գարուն,
 Նոր Որբասունկ մը ծաղկեցաւ այգիին մէջ մոխրամած
 Եւ արձակեց ընծիւղներ,
 Մարգարաւար ողկոյզներ երեսեցան իլիս առ իլիս,
 Հնձանները կեանք առին,
 Եւ կենսասու կարմիր գինին բաժակներէն յորդեցաւ:

Դարեր եկան ու անցան,
 Խարդախ ձեռքեր անապական սուրբ գինին
 Ձրպանեցին անալլալ,
 Սյգիէն ներս գող աղուէսնիս դըրին բոյն,
 Սազակներ գրտան այնտեղ ազատսան...:

Եւ անա օր մ'ալ յանկարծ
 Եկաւ ուժգին մէկ քափ աւազներէն հեռաւոր,
 Մարտիներու երամներ, անհաշուելի բազմութեամբ,
 Եկան իջան այգիին վրայ դաւառուն,
 Եւ լափեցին ախորժակով մը վայրագ
 Պրտուղ, տերեւ, ուս, արմաս,
 Եւ չոր մէկ կոնդ միայն մընաց որթասունկէն պերճա-
 գեղ...:

Եւ դուն լացիւր սրգաւար,
 Քու կոծերուդ ճիշը սուր,
 Գընա՛ց, գընա՛ց շաւ հեռուն,
 Սիրեր յուզեց, եւ թունդ հանեց հագիներ.
 Քու երկնահամ գինին պաշտող հերոսներ,
 Քու բաժակիդ ուխտաւորներ ջերմեռանդ,
 Ոտի ելան գունդագունդ,
 Որ ետ հրեւն բեզ լափլիզող մարտիներն:
 Անոնք առին քան ու բրիլ,
 Մին գաւազան, մէկը սուսեր շողողուն,
 Որը ձիով, որը էշով մը տամար,
 Իրենց երեսը դարձուցին զէպի բեզ,

Ծով ու ցամաք կոխոտելով առաքուր .
 Անոնց աղմուկն ու ժրխոր
 Եւ զէնքերուն շրկահիւնը մեծասաս
 Սոսկում սփռեց աջ ու ձախ ,
 Եւ մարախները գրծուծ , խայթոցներով ուժաբեկ ,
 Փախան գացին դէս ու դէմ .
 Այգին մըմաց յաղթականին մրցանակ . . . :

Բայց կարն տեւեց վերափթթումը ցանկալի ,
 Հազիւ ոստերդ հագան կանաչ պատմունան
 Եւ ծաղիկներդ բուրեցին հոտ մ'ամուռ ,
 Ահա կրկին մարախակոյսն ամպահոծ
 Ծածկեց արեւն աչկեւէդ .
 Մըթութի՛ւն մը թանձրամած
 Իջաւ վըրադ , պատանփի մը պէս սրխուր ,
 Գերեզմանեց թաւ ճիւղերդ հողին տակ ,
 Եւ նիրհեցիր մահաթմբիւր խոր փունով . . . :

Դարեր անցան ,
 Արեգակը թաւալեցաւ բիւր անգամ ,
 Կոճղիդ վըրայ չինկաւ շողն իր կենսասու .
 Երազեցիր արեւոյնս մը վարդագեղ ,
 Յոյսի ծըւէն մը քեզ պահեց կենդանի ,
 Նոր օրերու հեռանկարը լուսափայլ
 Զըթողուց որ մեռնիս դուն :
 Եւ վերջապէս եկաւ օրը օրերուն ,
 Ազատութեան զանգերը գոռ հնչեցին ,
 Թմրութենէդ արթնցար ,
 Աւիւն ուժգին երակներուդ մէջ վազեց ,
 Նոր կեանքով մը ցնցաւեցար ,
 Կարծեցիր թէ էիր յաւէտ ազատուած . . . :

Պատահման մ'էր այդ , դառն պատահման ,
 Դեռ ունէիր անթիւ ցաւեր կըրելիք ,
 Քու զաւակներդ ֆէնցեր էին իրար դէմ ,
 Գաղտնագողի սեւ ճնիրներ կ'երկնէին ,
 Մահուան մանգաղը կը ճօճէր փու վըրայ :
 Եւ հուսացաւ պահը սրխուր , դաւաղիր ,
 Ահագնագոռ կիրքերն յանկարծ փրփրեցան ,
 Շղթայազերծ ցուրտն պէս կասաղի
 Քու զաւակներդ իրարու դէմ խոյացան ,
 Խոցոտեցին , բըզըկեցին մէկըմէկ ,

Փողոցներէդ արիւն վազեց ջուրի պէս,
 Շիջաւ լոյսը տուներուդ,
 Տանարներուդ կամարներուն տակ շրջեց,
 Երգերու տեղ անեղ ռումբեր գողացին.
 Դուլաներուն տեղ ֆաղցրաբոյր խունկերու
 Վաւօղի ծուխը բարձրացաւ դէպի վեր,
 Ասղերն արցունք եղան վրադ
 Եւ ամպերը պատանի՝ անթաղ որդիներուդ...:

Շրշեցար դուն, սահմըռկեցար,
 Զէիր երբեք ակըրնկալեր մէկ տպէ
 Ուր եղ աշտպէս կը պղծեն.
 Դուն «սուրբ» էիր ամենուն,
 Այդ անունով ճանչցած էին եղ դարեր,
 Ամէն մէկ ֆարդ հազար համբոյր էր առած,
 Հիւրընկալ տունն էիր դուն
 Երկրի բոլոր ազգերուն...:

Բայց այսօր՝ այգի մըն եւ անէրունջ,
 Վասնզի տէր տաս ունիս,
 Վէրեւոր բացած արեւին
 Կը հեծեծես տրամազին,
 Դրրանդ առջեւ մահը պատրաստ կը սպասէ.
 Քու ճայուածքդ թախծազին
 Դեռ կը փնտէր ձեռք մը զըթած, կարեկից.
 Դեռ կը յուսաս զտեղ սիրտ մը մարդկային,
 Ու ըստփփէ քու սուգըդ մեծ, վիթխարի...:

Երուսաղէմ, Երուսաղէմ,
 Զըկայ եղի խաղաղութիւն այնքան ասեմ
 Ուր տէրը սուրբ
 Մայրական սիրտը չի տաքցրեր.
 Անով միայն պիտի զտեսնես քու փրկութիւն.
 Որովնեսես տէր է Աստուած
 Եւ Աստուծով միայն կրնաս ըստանալ
 Արդարութիւն, խաղաղութիւն եւ նոր կեանք:

Ն. Վ. ԾՈՎԱԿԱՆ

